

lálható, egy a környezetéből kiemelkedő dombvonulaton. A terepbejárás alkalmával egy intenzív, több korszakhoz köthető (késő neolitikus, bronzkori, római császárkori) települést sikerült azonosítanunk.

Munkatársak: P. Fischl Klára, Tobias Kienlin, Seres Nándor.
HAJDÚ MELINDA

236. Tiszapalkonya, Nagy-föld (KÖH 57537)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Szk

A Tiszatarján és Tiszaújváros között létesítendő optikai kábelhálózat kiépítéséhez kapcsolódóan, 2012. július 20. és augusztus 13. között a Herman Ottó Múzeum a lelőhelyen folytatott megelőző feltárásokat. A Tiszapalkonyáról kivezető, és a 3313 j. közút irányába tartó Dobó út D-i oldalán, a korábbi terepbejárás alapján, késő bronzkori megtelepedést feltételeztünk. Négy szelvényben – összesen 162 m²-nyi területen – 18 régészeti objektumot tártunk fel, melyek kivétel nélkül egy középső vaskori településhez köthetőek. A településrészletet 2 négyzet alakú, félig földbe mélyített, belső tárológödörrel rendelkező épület, 1 szabálytalan alakú, sövényfalú melléképület, valamint 1 kút és a hozzá tartozó, szabálytalan téglalap alakú, félig földbe mélyített építmény (kútház?) alkotta. Az épületek között elszórtan amorf agyaggyerő gödröket, valamint egy különálló, kerek, kiöblösödő tárológödört is feltártunk. A késő bronzkori jellegzetességeket mutató házikerámia mellett, minden objektumból kerültek elő szürke, korongolt edénytöredékek (köztük jellegzetes korszótöredékek), melyek alapján a településrészletet a szkíta idősakra kelteztük. A különlegesebb leletek között több grafitos edénytöredék, többféle megmunkált állatsont, egy bronzlemezről készült tárgy töredéke, egy kék üvegyöngy és egy jó megtartású, elszenesedett gabonaszem (tönke, azaz *Triticum dicocum*) említhető. Igen érdekes továbbá az a kis méretű, igen vékony falú, korongolt, La Tène stílusú csésze is, melyet az egyik félig földbe mélyített épület közepén, szájával lefelé fordítva találtunk, alóla pedig egy emberi koponya bal oldali falcsontja került elő.

KOÓS JUDIT – KIRÁLY ÁGNES – TÓTH KRISZTIÁN

237. Tiszaszentmárton, Református templom (KÖH 36293)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Kö

2012. február 20. és március 2. között kutatást végeztünk a tiszaszentmártoni református templom hajójában. A munka a templom felújításához kapcsolódott. A korábban megkutatott (Fülöp-Bartos)⁵⁹ és felújított szentély után a hajó került sorra. Ennek során sikerült a hajó jelentős részét megkutatnunk. Mint kiderült, a korábban ide lokalizált korábbi kápolnának – és egyéb épületnek – semmi nyoma. Egykori meglétét azonban nem lehet kizárni, mivel 1–2 m mélységig a templom teljes területe bolygatva van sírokkal. A fontosabb eredmények közül érdemes megemlíteni egy középkori, teljesen ép keresztelomedence előkerülését; a minden bizonnyal középkori téglapadló egy helyen történő megfigyelését, valamint a bejárati ajtóval szemben, egy korábbi szószékalapozás maradványait. A tárgyi anyag közül figyelmet érdemel egy pártadarab, valamint egy

„Forgács Zsuzsanna” feliratos aranygyűrű. Mindkettő szórvány. A dokumentálás befejezése után levonultunk a területről. Később hallottunk róla, hogy a toronyba vezető lépcső elbontásakor kőfaragványok kerültek elő. Mint kiderült, ezek az 1906-ban elbontott D-i kapu maradványai, de jó részük hiányzik. Mind a kövek, mind a keresztelomedence a templomba lettek beszállítva.

JAKAB ATTILA

238. Tiszatardos, Csobaj út mentén (KÖH 86517)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, B

MA régészet szak diplomamunka készítése kapcsán, 2012 májusában, majd 2013 októberében tartottunk terepbejárást az 1990-ben Lovász Emese által kutatott területen. Az ásató régész elmondása alapján a neolitikus leletek a II. szelvényből, egy nagy méretű agyagkitermelő gödörből kerültek ki. A lelőhely a település ÉNy-i szélén, a Csobaj felé vezető műút D-i oldalán terül el, egy K–Ny-i irányú, markáns dombháton, a Tisza jelenlegi medrétől 500 m-re. A közepes intenzitást mutató lelőhelyről a késő neolitikus leletek mellett a középső neolitikum, és késő bronzkor időszakából is gyűjtöttünk leleteket. A területet jelenleg lucernásként hasznosítják.

HAJDÚ MELINDA

239. Tomor határa

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ő, U, B, Kö, Ú

A település határában, az alábbi lelőhelyek kutatására az árvízvédelmi rendszer fejlesztése kapcsán került sor.

Bikadomb (KÖH 82593): A község D-i felének K-i szélén, a közúti hídtól É-ra, a Vadász-patak jelenlegi medrének Ny-i partján fekvő lelőhelyet árvízvédelmi rendszer fejlesztése kapcsán végzett régészeti megfigyelés során, 2012. május 8-án találta Miskolczi Melinda. A lehumuszolt felszínen neolitikus és bronzkori kerámiatöredékeket gyűjtött.

A lelőhely próbafeltárását 2012. július 16–18-ig végeztük. Az érintett 43 m hosszúságú nyomvonalszakasz DK-i részén 2 kisebb objektumfoltot (S1–S2 bronzkori gödrök), ÉNy-i részén pedig egy 8×6 m-es, félköríves, a területtől K–ÉK-re is folytatódó jelenséget találtunk (S3). Ez utóbbiba mélyített DNy–ÉK-i tájolású kutatóárokba bronzkori és középkori leletek, valamint újkori mázas kerámiatöredékek kerültek elő. Fekete, agyagos, helyenként paticszemcsés betöltését 93 cm mélységig, a talajvíz jelentkezéséig tudtuk követni. A II. katonai felmérés térképén szelvényünk területére esik a Vadász-patak medre, amit feltehetően ezzel a jelenséggel (S3) azonosíthatunk.

A feltárt késő bronzkori gödrök és a neolitikus szórványleletek alapján sem a lelőhely kiterjedését, sem irányát nem tudtuk megállapítani. A környező területek növényzeti fedettsége, illetve a Ny-ra elterülő magánporták nem tettek lehetővé sikeres terepbejárást.

Bikadomb 2. (KÖH 86467): A község DK-i sarkától É-ra, a Vadász-patak jelenlegi medrének K-i partján fekvő lelőhelyet a Bikadomb lelőhely feltárása alkalmával fedeztük fel, 2012. július 18-án. A patak menti domb felszínéről kevés őskori paticsot gyűjtöttünk. A lelőhely feltehetően É–D-i irányú, és legalább 140×90 m nagyságú. A domb Ny-i szélét a patak jelenlegi

59 RKM 2003, 302–303.; RKM 2006, 303.

medre elvágja, így elképzelhető, hogy a lelőhely a mesterséges meder Ny-i partjára is áthúzódik, és esetleg összefügg a bikadombi lelőhellyel.

CSENGERI PIROSKA

240. Torony-Ondód, Kossuth Lajos utca (KÖH 80641)

(Vas megye) R, Kö

Torony község ondódi falurészén, a Kossuth Lajos utca kanyarjában található a lelőhely (hrs. 340, 341/6-5). Az Arany-patak jobb oldalán, a vízfolyás szintjétől erőteljesen, csaknem 20 m-re kiemelkedő platószerű rész szélén. Korábban ezen a területen homokbánya lehetett,⁶⁰ ennek gödre az EOVS térképen is látszik. Ettől a területtől D-re indul a temető felé vezető út. Egy itt álló épület elbontása után tereprendezést végeztek, így kerültek felszínre a jelenségek. Lakossági bejelentés alapján, helyszíni szemle után rögzítettük a lelőhelyet. A megfigyelhető felület alig 300 m². Körülötte betonozott út, vízelvezető árok és beépített telkek találhatóak. A lelőhely valószínűleg érinti a környező telkeket is, de a beépítettség miatt ezek vizsgálata jelenleg nem lehetséges. A lelőhely kiterjedését nem lehet megállapítani. A területen további földmunkát nem folytatnak, így csupán egy néhány napos mentő feltárára volt módunk.

A helyszín É-i végében egy hosszúkás, K–Ny-i irányú, több mint 12 m hosszú objektumot figyeltünk meg, melynek É-i felét egy vízelvezető árok bolygatta. Az 1. objektum átlag mélysége 105 cm, Ny-i felében egyöntetű, fekete humuszos, kissé paticsos betöltés van, alja szinte egyenes, csak egy kisebb, de bizonytalan eredetű, függőleges falú cölöplyuk került elő. Az objektum K-i felében legfelül van egy fekete humuszos réteg, alatta egy sötétebb, fekete humuszos, paticsos réteg, sok leletanyaggal. Az objektum közepén, középkori beásást bontottunk ki. Csigavonal díszes kerámia, vastárgyak töredékei (sarkantyú), viszonylag sok kötödék került elő. A betöltése kissé lazább, faszenebb, feketébb, mint az őskori gödöré. Az objektum K-i felében több kisebb-nagyobb beásást figyeltünk meg. A K-i végének betöltése igen fekete, nagyon sok paticsos törmelék van benne, már a jelentkezés szintjén is elkülönült, jóval mélyebb, mint az objektum többi része (idő hiányában nem bontottuk ki az alját). Innen több késő rézkori töredék került elő, középső rézkori töredékekkel együtt.

A leletanyag nagy része kerámia, sok az apró kavicsos soványítású, van néhány sötétbarna, törésfelületén sötétszürke, homokkal soványított, jól kidolgozott anyagú, vékonyabb falú töredék is (tál, merice). Az edénytöredékek mellett orsógombok és köszkők is előkerültek.

A peremek között van néhány egyenesen levágott, de elvékonyodó, lekerekített is. A perem alatt lapos ujjbenyomkodással tagolt borda. Néhány, a Balaton-Lasinjára emlékeztető éles hastöredék is megtalálható a profilok között. Van néhány durvított felületű, bevonatos, nagyon kavicsos töredék is. A fülék változatosak, félköríves bütyökfűl, szalagfűl, gömb alakú kis bütyök, vízszintes, tömör fűl, rövid szalagfűl, perem alatt a válon elhelyezkedő alagútűl, de peremből induló is van. Karcolással, bebökődéssel díszített darabok. Az objektum Ny-i feléből tűzdelt barázdás töredék is előkerült.

A terület Ny-i szélén egy mesterséges rézsűben jelentkezett egy újabb objektum betöltése. Az egyharmadánál határozott, színté függőleges sárga agyagos rész figyelhető meg, ezért a D-i felét 2., az É-i felét 3. számmal jelöltük, de a bontás során kiderült, hogy egy objektum. Alja csaknem vízszintes, oldala meneteles. A metszet alapján 660 cm hosszú, kb. 90–100 cm mély lehet.

A leletanyag nagy része kerámia, sötétszürke és sötétbarna, homokkal soványított, kihajló peremű bikónikus tálak, fazéktöredék, kettős tagolt bordadísszel a perem alatt, egyéb kerámia-töredékek. Itt is került elő tűzdelt barázdás töredék.

A leletanyag igen változatos, további kutatásra lenne szükség a pontos korhatározáshoz. A leletanyag alapján már a kora rézkortól (Kr. e. 5. évezred vége) megtelepülhettek itt emberek, az anyag nagy része azonban a középső és a késő rézkorra tehető (Kr. e. 4000–3300). A területet a 13. század végén is bolygatták. A település kiterjedése a beépítettség miatt nem megállapítható, de feltételezhető, hogy minden irányban folytatódik.

Munkatársak: Derdák Ferenc geodéta, Kőszegi Ádám régésztechnikus.

FARKAS CSILLA

241. Uraiújfalu, Bábolnai Tsz. (KÖH 67205)

(Vas megye) Ő, Kk, Kú

2012 márciusában terepbejárást végeztünk Uraiújfalu határában, az M86 gyorsforgalmi út tervezett nyomvonalán.

A nyilvántartásban szereplő őskori lelőhely Uraiújfalu külterületének É-i részén, Vasegerszeg és Vámoscsalád határa közelében, a Bábolnai Tsz-től ÉNy-ra található. A terület DK-i része egy alacsony domb, melyet DK-ról egy mély fekvésű, bozotos-fás terület határol. A lelőhely ezen a platón és a tőle É-ra lévő alacsonyabb fekvésű részen helyezkedik el.

A kis kiterjedésű (125×90 m) lelőhelyen, a repcében, mindössze egy radiolarit magkő töredékét és két 15–17. századi kerámatöredéket találtunk. A nyomvonal D-i szélé csak érinti a lelőhelyet, aminek a centruma attól nyugatabbra helyezkedik el.

HORNOK PÉTER

242. Uraiújfalu, Dékán-tag (KÖH 80833)

(Vas megye) Ő, Kk, Kú

A Vámoscsalád–Uraiújfalu közötti önkormányzati út és a közigazgatási határ közti szegletben, a Bábolnai Tsz-majortól É-ra, egy ÉK–DNy-i irányú, alacsonyabb dombvonulaton egy eddig ismeretlen lelőhelyet találtunk. Az ÉK–DNy-i irányban húzódó lelőhely kiterjedése 180×35 m volt. A repcében néhány, apró kavicsal soványított, jellegtelen őskori és néhány 16–17. századi kerámatöredéket találtunk. A leletek egyenesen helyezkedtek el a lelőhely egész területén.

HORNOK PÉTER

Uraiújfalu, Nagy-Remisz (KÖH 80831)

(Vas megye) Á, Kö

A lelőhelyen 2012-ben és 2014-ben végzett kutatásokat összefoglalóan lásd a 2014. év jelentései között.

60 Balogh Lajos és Végh József szerk.: Vas megye földrajzi nevei. Szombathely, 1982. 116., 33/39. alapján.